

یادداشت

اصلاح قوانین بانکی در مجلس دهم

مجد سلیمی‌برونجی کارشناس اقتصادی

● سه‌شنبه، چهارم خرداد ۱۳۹۵، آخرین روز کاری مجلس نهم بود. مجلسی که با حاشیه‌هایش برای همیشه در ذهن ایرانیان خواهد ماند. مجلسی که شاید به جرئت بتوان گفت برای حل مشکلات اقتصادی کشورمان کمترین همکاری را با دولت یازدهم داشت. شاید به همین دلیل باشد که بسیاری از مردم و کارشناسان برای پایان آن لحظه‌شماری می‌کردند و امیدوارند که نمایندگان جدید، در مسیر حل مشکلات و رکود اقتصادی نهایت همکاری را با دولت تدبیر و امید داشته باشند. در آخرین روز مجلس نهم، اکثریت نمایندگان در نشستی به طرح عملیات بانکی بدون ربا رای موافق دادند تا این طرح براساس اصل ۸۵ قانون اساسی در کمیسیون اقتصادی مجلس تصویب و برای اجرا به دولت ابلاغ شود. ظاهرا هدف مجلس نهم از این کار این بوده تا قوانینی را که مصوب سال ۱۳۶۲ در بانکداری بدون رباست، پس از سی سال بازبینی و اصلاح کند. گذشته از اینکه جقدر به اصلاح قوانین در نظام بانکی کشور نیازمندیم، باید گفت به نظر می‌رسد طرح مجلس در این زمینه شتابزده و بدون کار کارشناسی به میان آورده شده است. به اعتقاد کارشناسان در روزهایی که تغییر و تحول مجلس و نمایندگان در جریان بوده، طرح تحول نظام بانکی اقدام مناسبی به نظر نمی‌رسیده است. یک نگاه اجمالی به وضعیت قوانین بانکی کشورمان نشان می‌دهد که از این نظر اوضاع چندان مناسبی نداریم. بخشی از قوانین بانکی ایران به سال‌های ۵۱ و ۳۹ بازمی‌گردد که همان قانون پولی و بانکی کشور است. بخشی از این قوانین مصوب سال‌های ۶۲ و ۷۳ است که همان قانون بانکداری بدون رباست و از سوی دیگر مصوبه‌هایی از سوی شورای انقلاب برای اداره امور بانک‌ها ابلاغ شده است. مجموعه دیگری از قوانین صادره از مجلس شورای اسلامی بوده است، اما حوزه بانک و بانکداری را هم تحت تأثیر قرار داد. درحال حاضر نظام بانکی از نظر مقرراتی وضعیت خوبی ندارد و به اصطلاح، قوانین فاقد برش لازم در فضای کنونی است. متأسفانه نوعی ابهام و پیچیدگی در حوزه قوانین بانکی داریم که معضل جدی امروز نظام بانکی کشور است. درواقع نظام بانکی زیرساخت‌های قانونی قوی ندارد. این زیرساخت‌ها نه به‌روز است، نه تضمین‌کننده شرایط مناسب برای اداره بانک‌های کشور. این قوانین قابلیت این را ندارد که حقوق کارکنان شبکه بانکی و حقوق مشتریان را تضمین کنند. و برای رعایت این مسئله، باید هر چه سریع‌تر بازنگری، اصلاح و تکمیل شود. درحال‌حاضر سرچشاسان اقتصادی بر سر اینکه مجموعه قوانین بانکی نیازمند بازبینی است، اتفاق نظر دارند. آنها بر این عقیده‌اند که قوانین متعدد بانکی را باید منسجم کرد و به یک یا دو قانون تبدیل کنند. نمایندگان نباید فراموش کنند که طرح تحول نظام بانکی با سیستم مالی کشور رابطه تنگاتنگ دارد. سیستمی که ۵۰ درصد از اقتصاد ایران با آن در ارتباط است و هر نوع مصوبه و قانونی، سرنوشت این سیستم را دچار تغییر و تحول می‌کند. عجله در قوانین مربوط به حوزه بانک و بانکداری درست نیست و نمی‌توانیم به این بهانه که قوانین بانکی ایران دارای ایرادات و ابهامات بسیاری است با عجله وارد کار شویم. ما تجربه کار شتابزده در قانون‌گذاری را داشته‌ایم و می‌دانیم که درنهایت، بدون کار کارشناسی به قانونی می‌رسیم که در عمل، ما را به نتیجه‌ای می‌رساند که انتظار آن را نداشتیم. هرچند مبنای کار ما قانون بانکداری بدون ریاست، باید از نظر اجرایی، ظرفیت‌های قانونی برای تعامل با دیگر بانک‌های دنیا درنظر گرفت و در اصلاح قانون بانکداری بدون ربا، برای اصلاح روابط بین‌المللی بانکی تلاش کنیم. ازجمله موضوعاتی که در مصوبه مجلس مورد توجه قرار گرفت، ممنوعیت بنگاهداری بانک‌هاست. بانک‌ها نباید به کارهایی مثل ساختمان‌سازی ورود پیدا کنند. بانک‌های کشورمان طی چهار دهه اخیر علاقه بسیاری به کار بنگاهداری پیدا کرده‌اند. از دیگر مشکلاتی که بانک‌ها اسیر آن هستند، تعداد زیاد شعب است. این در حالی است که ۹۰ درصد از کارهای بانکی از طریق سیستم‌های الکترونیکی انجام می‌شود و نیازی به این تعداد شعب نیست. برای رفع این مشکل باید نگاه دقیق‌تری به سیستم بانکداری مدرن دنیا بیندازیم. اتفاقی که چندسال پیش برای بانک‌های آمریکایی افتاد، ناشی از بنگاهداری آنها بود و این باید برای همیشه درس عبرتی برای سیستم بانکداری ما باشد. بانک‌ها وظایف مشخصی دارند که همان جمع‌آوری سپرده و اعطای تسهیلات است که بیش از هر فعالیت دیگری باید به آن بپردازند. تقاضا در شرایط فعلی اقتصاد ایران برای پول زیاد است اما قدرت وام‌دهی بانک‌ها پایین آمده و از طرف دیگر، بانک‌ها دچار هزینه سنگینی‌اند، ازجمله سودی که باید به سپرده‌گذاران پرداخت کنند. هر بانکی که تمایل به همکاری با بانک‌های ما را داشته باشد، میزان ریسک کار را ارزیابی می‌کند تا ببیند بانک ایرانی می‌تواند به تعهداتش عمل کند یا نه. مسئله پول‌شویی در ارتباط بانک‌های ایرانی با شبکه بانکی جهان یک موضوع مهم است که اعمال قوانین مربوط به آن، نه فقط به نفع سیستم بانکی کشور بلکه به نفع جامعه هم هست.

ادامه در صفحه ۱۵

دینی ترکمانی در گفت‌وگو با «شرق» وضعیت اعتماد در ایران را مناسب ارزیابی نمی‌کند

اقتصاد در تله بی‌اعتمادی

اعتماد در جامعه با اختلاس‌های دولت احمدی نژاد فرو ریخت

احمد میرخدائی: جامعه در تله بی‌اعتمادی اجتماعی گرفتار شده و همین مسئله باعث می‌شود اجرای پروژه‌های جمعی با شکست مواجه شوند. حالا وضعیت به‌گونه‌ای شده که فضای بی‌اعتمادی شدیدی به وجود آمده است و در وضعیتی که جامعه و اقتصاد در تله بی‌اعتمادی گرفتار شده‌اند، افراد به‌دنبال گرفتن سواری مجانی هستند. از آنجا که سرمایه اجتماعی مهم‌ترین اصل پایه برای پیشبرد تحولات توسعه‌ای در هر جامعه‌ای محسوب می‌شود، در کشور ما عملا توسعه با چالش‌های جدی مواجه شده است.

علی دینی‌ترکمانی، استادیار مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، معتقد است در شرایط فعلی از نظر بی‌اعتمادی در شرایط خوبی قرار نداریم و این وضعیت باعث می‌شود که حتی اگر در مواردی دولت با حسن‌نیت برای پیشبرد سیاست‌های موردنظر خود اقدام می‌کند، نتیجه مطلوبی نگیرد. به نظر دینی‌ترکمانی، تودرتویی نهادی، باعث شده است سیستم در کلیت خود به‌شدت درگیر موازیکاری و اتلاف منابع شود و تا این تودرتویی نهادی برطرف نشود، بازگرداندن اعتماد بسیار سخت و چه‌بسا غیرممکن خواهد بود.

اتفاقاتی مثل انصراف هفت میلیون نفر از دریافت یارانه در پی فراخوان عمومی دولت با وجود ۸۰میلیون یارانه‌بگیر، اختلاس‌نامیدن هزینه پیامک توسط مردم و شایعه دریافت مالیات از تراکنش‌های انجام شده با دستگاه‌های کارت خوان، همه‌وهمه نشان از بی‌اعتمادی مردم و تاجار به دولت دارد. شما این نبود اعتماد را چطور ارزیابی می‌کنید؟ بی‌اعتمادی یکی از شاخص‌های مهم تأثیرگذار بر سرمایه اجتماعی است. سرمایه اجتماعی هم در اصل مهم‌ترین پایه برای پیشبرد تحولات توسعه‌ای در هر جامعه‌ای محسوب می‌شود. اگر سرمایه انسانی وجود نداشته باشد، سرمایه‌گذاری‌های فیزیکی در ماشین‌آلات و صنایع، بهره‌وری لازم را نخواهد داشت. این چیزی است که در ادبیات اقتصادی تحت عنوان پیشرفت فنی و سهم آن در رشد اقتصادی بیان می‌شود. بیشترین سهم در رشد اقتصادی از آن سرمایه انسانی است که در برخی از کشورها به ۷۰درصد نیز می‌رسد یعنی تا ۷۰ درصد از هر یک‌درصد رشد اقتصادی آنها ناشی از تحولات فناورانه مرتبط با سرمایه انسانی و استفاده بهینه از عوامل تولید قبلی و ۳۰ درصد باقی‌مانده با اضافه‌شدن نیروی کار به فرایند تولید و اضافه‌شدن ماشین‌آلات جدید به صنایع است. پس اگر سرمایه انسانی نباشد، سرمایه فیزیکی هم تا حد زیادی کارایی خود را از دست می‌دهد. همین ارتباط بین سرمایه انسانی و سرمایه اجتماعی برقرار است. اگر سرمایه اجتماعی وجود نداشته باشد، سرمایه انسانی هم کارایی خود را از دست خواهد داد و یک دور باطل به وجود می‌آید.

اگر این دور باطل ادامه پیدا کند، ثمره آن چه خواهد بود؟

پایین‌آمدن سرمایه اجتماعی باعث می‌شود فضای بی‌اعتمادی شدیدی به وجود بیاید و جامعه و اقتصاد در تله بی‌اعتمادی گرفتار شوند. در این فضا طبیعتا مغزها به‌راحتی از کشور خارج می‌شوند چراکه محیط و شرایط

سامان یابد، حالا اگر یک کشاورز فکر کند بدون همکاری من هم بقیه این کار را انجام می‌دهند و بعد من هم استفاده می‌کنم و بتواند این کار را انجام دهد، می‌گویم پدیده سواری مجانی رخ داده است. وقتی تعداد این افراد زیاد شود، عملا آن طرح و طرح‌های بعدی شکست می‌خورند. بنابراین باید یک سطح حداقلی از اعتماد به یکدیگر وجود داشته باشد تا بتوان اقدامات جمعی را پیش برد. اگر در بحث فراخوان برای انصراف از دریافت یارانه، وضعیت به‌گونه‌ای بود که مردم می‌گفتند «با استقبال از انصراف داوطلبانه، فرضا ۲۰ میلیون نفر انصراف خواهند داد که منابعی در حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان فراهم می‌شود و اعتماد داریم که دولت این مبلغ را با شرایط خوب به توسعه ظرفیت‌های تولید مولد، آموزش، بهداشت و سلامت، توسعه زیرساخت‌ها و کشاورزی و صنعت اختصاص می‌دهد و هیچ دزدی و تخلفی هم رخ نخواهد داد. از آن سو هم می‌دانیم اگر هر یک کنار بکشیم بقیه هم کنار می‌کشند». وقتی این دو انتظار وجود داشته باشد که پایه آن اعتماد است، آن‌وقت تمایل و انگیزه برای همکاری بسیار بیشتر می‌شود.

با توصیفات شما به نظر می‌رسد بی‌اعتمادی در جامعه ما وضعیت مطلوبی ندارد. ضمن اینکه می‌بینیم دولت هم تلاش می‌کند از اتخاذ یا پیگیری سیاست‌هایی که به مردم مربوط می‌شود خودداری کند. مثل طرح حذف یارانه افسرد پردرآمد یا طرح بنزین دوزخی. کوبی دولت می‌خواهد کارهایی انجام ندهد که طرف حساب آن مردم باشند. این مسئله می‌تواند از تبعات بروز بی‌اعتمادی اجتماعی باشد؟

درمجموع فعلا از نظر بی‌اعتمادی شرایط نامناسبی داریم و تله بی‌اعتمادی اجتماعی به‌نوعی جامعه را گرفتار خود کرده است. این وضعیت باعث می‌شود که حتی اگر در مواردی دولت با حسن‌نیت برای پیشبرد سیاست‌های خود اقدام می‌کند، نتیجه مطلوبی نگیرد. به نظر من آنچه که اصطلاحا عنوان تودرتویی نهادی بر آن گذاشته‌ام، باعث شده سیستم در کلیت خود به‌شدت درگیر موازیکاری و اتلاف منابع شود، علاوه‌براین، میزان مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی آن هم در سطح پایینی باشد و در کنار بی‌ثباتی‌های شدید ساختارهای سازمانی، دوزدن قوانین و درگیرشدن در فساد نیز به‌راحتی انجام شود. وجود این تودرتویی نهادی به معنای این است که دینامیسم درونی ساختار اقتصاد سیاسی ما در جهت تولید و بازتولید پیامدهایی که از آنها سخن گفتیم کار می‌کند و وقتی این کار در طول زمان و به صورت پی‌درپی رخ می‌دهد طبیعتا مردم هم به سیستم بی‌اعتماد می‌شوند. به نظر من برای اصلاح هم فقط بحث دولت، به‌عنوان یک جزء از کل منظومه نظام حاکمیتی، مطرح نیست بلکه کلیت سیستم باید اصلاح شود تا آن مشکل اساسی تودرتویی نهادی حل شود. مادامی که معضل تودرتویی نهادی وجود دارد، این وضعیت هم تکرار و بازتولید خواهد شد. مثلا مردم انتظار دارند که عدالت قانونی رعایت شود اما وقتی قوانین روز دزد شوند و فساد تکرار شود یا وقتی عدالت قانونی رعایت نشود و مردم علنا اینها را ببینند، طبیعی است به‌جای اعتماد، بی‌اعتمادی تولید می‌شود.

ادامه در صفحه ۱۵

خبر

آمادگی بانک‌های اتریش برای همکاری با ایران

● خبرآنلاین: طب‌نیا در سفری که در روزهای گذشته به اتریش داشته است، با وزیر دارایی و رئیس بانک ضمانات صادرات اتریش دیدار و برای افزایش روابط اقتصادی و بانکی دو کشور رایزنی کرده است. طب‌نیا در این گفت‌وگو به توافقات صورت‌گرفته در ملاقات قبلی هانس جورج شلینگ با محمد خزاعی، رئیس کل سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران، اشاره کرد و خواستار توسعه همکاری‌های اقتصادی بیشتر دو کشور شد. همچنین در این دیدار وزیر دارایی اتریش از آمادگی کشورش برای همکاری با بانک‌های ایرانی خبر داد و اعلام کرد تأکیدات لازم به بانک‌ها دراین‌باره صورت گرفته است.

رئیس سندیکای جایگاه‌داران بنزین:

دوزخی‌کردن بنزین بازنگری شود

● ایرنا: رئیس سندیکای جایگاه‌داران بنزین با بیان اینکه دوزخی‌کردن بنزین فسادآور است، از نمایندگان مجلس دهم خواست در طرح استفاده اجباری از کارت سوخت و دوزخی‌کردن بنزین بازنگری کنند. بیژن حاج‌محمدرضا افزود: اگرچه این طرح در مجلس نهم به تصویب رسید؛ اما به دلیل مشکلات و مفسده‌هایی که در روند اجرا وجود دارد، به آن مخالف هستیم. وی با بیان اینکه حدود ۸۰ درصد مردم از کارت سوخت جایگاه‌داران استفاده می‌کنند، ادامه داد: بسیاری از رانندگان، در ماه‌های اخیر کارت سوخت خود را رها کرده و از کارت سوخت جایگاه‌داران استفاده می‌کنند.

واردات نفت کره از ایران ۲ برابر شد

● ایرنا: شرکت ملی نفت کره جنوبی اعلام کرد که میزان واردات نفت خام این کشور از ایران پس از برداشته‌شدن تحریم‌های بین‌المللی علیه تهران و افزایش صادرات نفت این کشور و همچنین ارزان‌بودن آن، در چهار ماه اول سال جاری میلادی به دو برابر افزایش یافت. به گزارش یونپنا؛ براساس اعلام این شرکت، میزان نفت و ميعانات وارداتی کره جنوبی از ایران در چهار ماه اول امسال، ۱۱۳،۵ درصد بیشتر از مدت مشابه سال قبل بود و به ۳۰ میلیون بشکه رسید.

فقط با ضمانتنامه نیا

اچ‌جی‌رال

هوای خونه همیشه بهاره

هوای شما را داریم...!

www.nia.ir

خدمات مشتریان

021-23 22

پنج سال ضمانت
بی قید و شرط کمپرسور

شرکت آمریکایی به دنبال فروش بالگرد به ایران

شرق: خبرها در رابطه با مذاکرات ایران و شرکت‌های بزرگ و مطرح در صنعت حمل‌ونقل هوایی هزارچندگاهی به گوش می‌رسد. با اینکه همین چند روز پیش خبر لغو احتمالی فروش هواپیما به ایران به دلیل مشکلات سه راه روابط بانکی ایران با نظام بین‌المللی بانکی، مطرح شده و مدیر فروش ایرباس از ترس بانک‌ها برای تأمین مالی خرید ۱۱۸ هواپیمای ایران خبر داده بود، دیروز خبری در رسانه‌ها منتشر شد که نشان از تمایل شرکتی آمریکایی برای فروش بالگردهای تجاری و غیرنظامی به ایران داشت. شرکت سیکورسکی آمریکا می‌گوید در حال بررسی فروش احتمالی دو نوع بالگرد تجاری و غیرنظامی به ایران است. به گزارش «ایرنا» به نقل از رویترز، ناتالی پروایت، معاون بخش فروش شرکت سیکورسکی روز جمعه ضمن اعلام این موضوع تأکید کرد این شرکت قبل از هر اقدامی، دستورالعمل‌های دولت آمریکا درباره تجارت با ایران را بررسی خواهد کرد. این شرکت زیرمجموعه لاکهید مارتین، بزرگ‌ترین شرکت سازنده تسلیحات و تجهیزات نظامی در آمریکاست. پس از مذاکرات ایران با بزرگ‌ترین شرکت هواپیماسازی آمریکایی (بویینگ)، این دومین شرکت در حوزه حمل‌ونقل هوایی در آمریکاست که برای مذاکره با ایران وارد میدان شده است. در این میان مشکل اصلی، روابط بانکی برای حمل‌ونقل‌های مالی با شرکت‌های آمریکایی و غیرآمریکایی است. علاوه بر آنکه شرکت‌های آمریکایی باید مجوز خود را از وزارت خزانه‌داری آمریکا نیز دریافت کنند، همین امر خود نگرانی‌هایی را برای برقراری این ارتباط تجاری ایجاد می‌کند، زیرا براساس قوانین آمریکا، تاجار آمریکایی اجازه همکاری با ایران را ندارند. بنابراین به نظر می‌رسد این شرکت‌ها با از طریق واسطه یا از طریق سهام‌داران غیرآمریکایی خود در این شرکت‌ها، وارد عمل شوند. به گزارش «ایسنا»، علاوه برآنکه بر اساس تحریم‌های دولت آمریکا، شرکت‌ها اجازه معامله اقتصادی با ایران از طریق دلار را ندارند و از این رو باید به گزینه‌هایی چون یورو فکر کرد، هنوز مشخص نیست شرکت‌های آمریکایی چه راه‌حلی را برای دورزدن این تحریم‌ها برخواهند گزید اما مدیران اصلی این شرکت صحبت از آن کرده‌اند که باید بازار ایران بین بویینگ و ایرباس تقسیم شود و از این رو این شرکت آمریکایی تمام توان خود را به کار خواهد بست تا بخشی از مشکلات فعلی رفع شود. در این راستا به گزارش گلف‌نیز، «مارتی بنتروت»، معاون فروش خاورمیانه شرکت بویینگ با اشاره به سودآوربودن معامله این شرکت هواپیماسازی با ایران گفته بود: «در صورتی که نظام